

ירושלים כמבשר לגאולה

[1] ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח

[א] (סנהדרין צד.)

ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח, וסנחריב גוג ומגוג. אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך - לא עשיתו משיח, חזקיה שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך - תעשהו משיח? לכך נסתתם

The Holy One, blessed be He, wished to appoint Hezekiah as the Messiah, and Sennacherib as Gog and Magog; whereupon the Attribute of Justice said before the Holy One, blessed be He: Sovereign of the Universe! If Thou didst not make David the Messiah, who uttered so many hymns and psalms before Thee, wilt Thou appoint Hezekiah as such, who did not hymn Thee in spite of all these miracles which Thou wroughtest for him? Therefore it was closed.

[ב] (מלכים ב פרק יט)

(טו) ויתפלל חזקיהו לפני יקוק ויאמר יקוק אלהי ישראל ישב הכרובים אתה הוא האלהים לבדך לכל ממלכות הארץ אתה עשית את השמים ואת הארץ: (טז) הטה יקוק אזנה ושמע פקח יקוק עיניו וראה ושמע את דברי סנחריב אשר שלחו לחרף אלהים חי.... (יט) ועתה יקוק אלהינו הושיענו נא מידו וידעו כל ממלכות הארץ כי אתה יקוק אלהים לבדך (כ) וישלח ישעיהו בן אמוץ אל חזקיהו לאמר כה אמר יקוק אלהי ישראל אשר התפללת אלי אל סנחריב מלך אשור שמעתי:..... (לה) והי בלילה ההוא ויצא מלאך יקוק ויך במחנה אשור מאה שמונים וחמשה אלף וישכימו בבקר והנה כלם פגרים מתים: (לו) ויסע וילך וישב סנחריב מלך אשור וישב בניניה:

15. And Hezekiah prayed to the LORD and said, "O LORD of Hosts, Enthroned on the Cherubim! You alone are God of all the kingdoms of the earth. You made the heavens and the earth. 16. O LORD, incline Your ear and hear; open Your eyes and see. Hear the words that Sennacherib has sent to blaspheme the living God!.... 19. But now, O LORD our God, deliver us from his hands, and let all the kingdoms of the earth know that You alone, O LORD, are God." 20. Then Isaiah son of Amoz sent this message to Hezekiah: "Thus said the LORD, the God of Israel: I have heard the prayer you have offered to Me concerning King Sennacherib of Assyria..... 35. That night an angel of the LORD went out and struck down one hundred and eighty-five thousand in the Assyrian camp, and the following morning they were all dead corpses. 36. So King Sennacherib of Assyria broke camp and retreated, and stayed in Nineveh.

[ג] (דברי הימים ב פרק לב)

(כ) ויתפלל חזקיהו המלך וישעיהו בן אמוץ הנביא על זאת ויצעקו השמים: פ (כא) וישלח יקוק מלאך ויכחד כל גבור חיל ונגיד ושר במחנה מלך אשור וישב בבשת פנים לארצו ויבא

בית אלהיו ומיצאו ומיצאי מעיו שם הפילהו בחרב: (כב) ויושע יקוק את יחזקיהו ואת יושבי ירושלים מיד סנחריב מלך אשור ומיד כל וינהלם מסביב: (כג) ורבים מבאים מנחה ליקוק לירושלים ומגדנות ליחזקיהו מלך יהודה וינשא לעיני כל הגוים מאחרי כן: ס (כד) בימים ההם חלה יחזקיהו עד למות ויתפלל אל יקוק ויאמר לו ומופת נתן לו: (כה) ולא כגמל עליו השיב יחזקיהו כי גבה לבו ויהי עליו קצף ועל יהודה וירושלים: (כו) ויכנע יחזקיהו בגבה לבו הוא וישובי ירושלים ולא בא עליהם קצף יקוק בימי יחזקיהו:

20. Then King Hezekiah and the prophet Isaiah son of Amoz prayed about this, and cried out to heaven. 21.. **The LORD sent an angel who annihilated every mighty warrior, commander, and officer in the army of the king of Assyria, and he returned in disgrace to his land. He entered the house of his god, and there some of his own offspring struck him down by the sword.** 22. Thus the LORD delivered Hezekiah and the inhabitants of Jerusalem from King Sennacherib of Assyria, and from everyone; He provided for them on all sides. 23. Many brought tribute to the LORD to Jerusalem, and gifts to King Hezekiah of Judah; thereafter he was exalted in the eyes of all the nations. 24. At that time, Hezekiah fell deathly sick. He prayed to the LORD, who responded to him and gave him a sign. **25. Hezekiah made no return for what had been bestowed upon him, for he grew arrogant; so wrath was decreed for him and for Judah and Jerusalem.** 26. Then Hezekiah humbled himself where he had been arrogant, he and the inhabitants of Jerusalem, and no wrath of the LORD came on them during the reign of Hezekiah.

[ד] (שיר השירים רבה פרשה ד)

ר' ברכיה בשם ר' אלעזר אמר ראון היו ישראל לומר שירה על מפלתן של סיחון ועוג, וראוי היה חזקיהו לומר שירה על מפלת סנחריב דכתיב (דברי הימים ב' ל"ב) ולא כגמול עליו השיב (לו) יחזקיהו, (למה), כי גבה לבו, את חמי חזקיה מלך וצדיק ואת אמרת כי גבה לבו, **אלא גבה לבו מלומר שירה** אתא ישעיה לגביהון דחזקיהו וסיעתו אמר להון (ישעיה י"ב) זמרו ה', אמרון ליה למה (שם /ישעיהו י"ב/) כי גאות עשה, **אמרון ליה כבר מודעת זאת בכל הארץ**, א"ר אבא בר כהנא אמר חזקיהו תורה שאני עוסק בה מכפרת על השירה, **א"ר לוי אמר חזקיהו מה אנו צריכין לומר נסיו וגבורותיו של הקב"ה כבר מודעת זאת מסוף העולם ועד סופו**, לא כבר עמד גלגל החמה באמצע הרקיע וראו נסיו וגבורותיו של הקב"ה עד סוף העולם

R. Berekiah said in the name of R. Eleazar: By rights Israel should have sung a song of triumph over the fall of Sihon and Og, and by rights Hezekiah should have sung a song of triumph over the fall of Sennacherib, as it is written, *But Hezekiah rendered not according to the benefit done unto him* (II Chron. XXXII, 25). Why so? For his heart was lifted up. Now Hezekiah was a righteous king, and yet you say, 'For his heart was lifted up'? What it means, however, is that he felt above chanting a hymn of praise. Isalah came to Hezekiah and his counsellors and said to them, 'Sing unto the Lord', (Isa. XII, 5). They said to him: Why? Because, he replied, 'He hath done gloriously'. They replied: 'That is already made known in all the earth' (ib.). R. Abba b. Kahana said: Hezekiah said: 'The Torah which I study and practice makes amends for the absence of song.' R. Levi said: Hezekiah said: 'What need have we to proclaim the miracles and mighty deeds of the Holy One, blessed be He? This is already known from one end of the world to the other. Did not the orb of the sun long ago stand still in the midst of the firmament, so that the miracles and mighty deeds of the Holy One, blessed be He, were seen to the ends of the world?'

[ה] (פסחים קיז:)

כך אמר אבא [רבי ישמעאל בשם אביו רבי יוסי]: מאי דכתיב הללו את ה' כל גוים, אומות העולם מאי עבידתיהו? הכי קאמר: הללו את ה' כל גוים - אגבורות ונפלאות דעביד בהדיהו, כל שכן אנו דגבר עלינו חסדו.

When Rabbi Yishmael, son of Rabbi Yosei, fell ill, Rabbi Yehuda HaNasi sent a message to him: Tell us two or three matters that you said to us, citing your father.

He sent back to him: My father said as follows: What is the meaning of that which is written: "Praise the Lord, all you nations, laud Him all you peoples. For His mercy is great toward us, and the truth of the Lord endures forever, halleluya" (Psalms 117)? What are the nations of the world doing by praising God for His great mercies toward Israel? Rabbi Yosei explained: Rather, this is what the verse is saying: "Praise the Lord, all you nations" for the mighty acts and the wonders that God performed before their eyes. All the more so we, the recipients of these acts, should praise and thank Him, as His mercy is great toward us.

[2] דודי שלח ידו מן החור

[ו] שיר השירים רבה (ה:ג)

דודי שלח ידו מן החור, אמר ר' אבא בר כהנא וכי מה טיבו של חור זה להיות מגדל שרצים, אלא כך אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע כל נסים שעשית לי על ידי כורש, לא היה מוטב לעשותן לי על ידי דניאל, ועל ידי אדם צדיק, אעפ"כ מעי המו עלי, א"ר עזריה אמר הקב"ה גזר טב אנא, אתון אמרין ומעי המו עלי, גם אני אמרתי (ירמיה ד') מעי מעי אוחילה

MY BELOVED PUT IN HIS HAND BY THE HOLE OF THE DOOR (V, 4).³ R. Abba b. Kahana said: How comes the hole of the door to be mentioned here, seeing that it is a place where vermin swarm? The truth is that the Community of Israel spoke thus before the Holy One, blessed be He: Sovereign of the Universe, all the miracles that Thou didst perform for me by the hand of Cyrus-would it not have been better to perform them by the hand of Daniel, or of some other righteous man? All the same, MY HEART WAS MOVED FOR HIM. R. Azariah said: Said the Holy One, blessed be He: ' I am decreeing for the best. You say, MY HEART IS MOVED FOR HIM; I also say, My bowels, my bowels! I writhe in pain! (Jer. IV, 19).

[3] ואת היבוסי יושב ירושלים לא יכלו

[ח] שמואל ב פרק ה

(ו) וַיִּלֶךְ הַמֶּלֶךְ וְאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַם אֶל הַיְבֻסִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר לְדָוִד לֵאמֹר לֹא תָבֹא הִנֵּה כִּי אִם הִסִּירָךְ הָעַרְוִים וְהַפְסָחִים לֵאמֹר לֹא יָבֹא דָוִד הִנֵּה: (ז) וַיִּלְכֹּד דָּוִד אֶת מִצְדַּת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד: (ח) וַיֹּאמֶר דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא כָּל מִכָּה יְבֻסִי וַיִּגַע בְּצַנּוֹר וְאֶת הַפְסָחִים וְאֶת הָעַרְוִים שָׂנְאֵי נֶפֶשׁ דָּוִד עַל

כִּן יֹאמְרוּ עִיר וּפְסָח לֹא יָבֹא אֶל הַבַּיִת: (ט) וַיֵּשֶׁב דָּוִד בְּמִצְדָה וַיִּקְרָא לָהּ עִיר דָּוִד וַיִּבֶן דָּוִד סָבִיב
מִן הַמְּלֹא וּבַיְתָה: (י) וַיִּלֶךְ דָּוִד הַלֹּךְ וְגָדוֹל וַיִּקְוֶק אֶלֶּהִי צְבָאוֹת עִמּוֹ :

6. The king and his men set out for Jerusalem against the Jebusites who inhabited the region. David was told, "You will never get in here! Even the blind and the lame will turn you back" 7. But David captured the stronghold of Zion; it is now the City of David. 8. On that occasion David said, "Those who attack the Jebusites shall reach the water channel and [strike down] the lame and the blind, who are hateful to David." That is why they say: "No one who is blind or lame may enter the House." 9. David occupied the stronghold and renamed it the City of David; David also fortified the surrounding area, from the Millo inward. 10. David kept growing stronger, for the LORD, the God of Hosts, was with him.

[ט] רש"י שמואל ב פרק ה פסוק ו :

(ו) אל היבוסים - מצודת ציון נקראת יבוס ומזרעו של אבימלך היו והיו להם שני עבודת כוכבים אחד עור ואחד פסח שנעשו על שם יצחק ויעקב ובפיהם השבועה שנשבע אברהם לאבימלך ולכך לא הורישום כשלכדו את ירושלים לא לכדו את המצודה כמו שנאמר ואת היבוסים יושב ירושלים לא יכלו יושבי יהודה להורישם (יהושע ט"ו כ"ג) ותניא אמר רבי יהושע בן לוי יכולין היו אלא שלא היו רשאים

to the Jebusites: Mezudath Zion is called Jebus. Now they (the inhabitants of the area) were of the seed of Abimelech, and they were in possession of two statues, one blind and the other lame, symbolizing Isaac (who was blind in his latter years. See [Gen. 22:1](#)) and Jacob (who turned lame as a result of his bout with the angel. See [Gen. 32:26](#)), and in their mouths was the oath that Abraham had sworn to Abimelech ([Gen. 22:23](#)). For this reason they (the Israelites who had conquered the land) did not drive them out, for when they took Jerusalem they failed to take the stronghold, as it is stated: "And the Jebusites, the inhabitants of Jerusalem, the people of Judah were unable, etc." ([Josh. 15:63](#)) - it was learned: R. Joshua b. Levi said: They were indeed able but were not permitted.

[י] כתובות קיא .

לכדרי יוסי ברבי חנינא, דאמר: ג' שבועות הללו למה? אחת, שלא יעלו ישראל בחומה; ואחת, שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא ימרדו באומות העולם; ואחת, שהשביע הקדוש ברוך הוא את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדאי.....בצבאות או באילות השדה - אמר רבי אלעזר, אמר להם הקב"ה לישראל: אם אתם מקיימין את השבועה מוטב, ואם לאו - אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה:

Rabbi Yosei, son of Rabbi Hanina, who said: Why are these three oaths ([Song of Songs 2:7](#), 3:5, 8:4) needed? One, so that the Jews should not ascend to Eretz Yisrael as a wall, but little by little. And another one, that the Holy One, Blessed be He, adjured the Jews that they should not rebel against the rule of the nations of the world. And the last one is that the Holy One, Blessed be He, adjured the nations of the world that they should not subjugate the Jews excessively.
"I adjure you, O daughters of Jerusalem, by the gazelles and by the hinds of the field" ([Song of Songs 2:7](#)). **Rabbi Elazar said: The Holy One, Blessed be He, said to the Jewish people: If you fulfill the oath, it is good, and if not, I will abandon your flesh and all will devour you like the gazelles and like the hinds of the field.**